

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem z dnia 2 marca 2023r. Sąd Rejonowy w Ś. w sprawie z wniosku S. G. przy udziale J. G., M. P. i H. S. o stwierdzenie nabycia spadku po W. G., na podstawie art. 177 § 1 pkt 4 k.p.c. zawiesił postępowanie. W uzasadnieniu orzeczenia Sąd wskazał, że równoległe z toczącym się postępowaniem o stwierdzenie nabycia spadku po W. G. prowadzone jest pod nadzorem P. R. w Ś. śledztwo o sygn. akt (...) (...), które swoim zakresem dotyczy nieumyślnego spowodowania śmierci W. G. oraz dokonania w celu osiągnięcia korzyści majątkowej doprowadzenia innej osoby do niekorzystnego rozporządzenia mieniem ruchomym jak i nieruchomości poprzez doprowadzenie W. G. do niezdolności do należytego pojmowania istoty wykonywanych czynności i przedsiębranego działania, a następnie skłonienia go do złożenia oświadczenia woli w trakcie sporządzenia testamentu. W ocenie Sądu Rejonowego są to istotne okoliczności do oceny ważności testamentu spadkodawcy (ewentualnym wyrokiem skazującym Sąd jest związany co do faktu popełnienia przestępstwa) co skutkować winno było zawieszeniem postępowania o stwierdzenie nabycia spadku.

Zażalenie na powyższe postanowienie złożył wnioskodawca zarzucając mu:

naruszenie przepisów postępowania mogących mieć wpływ na jego treść poprzez zastosowanie przez Sąd art. 177 § 1 pkt 4 k.p.c. i zawieszenie z urzędu postępowania w sprawie, w sytuacji w której na podstawie zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego jest możliwe wydanie rozstrzygnięcia przez Sąd, zaś zawieszenie postępowania winno mieć miejsce jedynie wyjątkowo tj. wyłącznie w sytuacji w której Sąd rozpoznający sprawę w świetle materiału dowodowego nie znajduje podstaw do uwzględnienia żądania, co miało wpływ na treść orzeczenia, albowiem mimo toczącego się postępowania przygotowawczego w sprawie (...) (...) (...) Sąd posiada materiał dowodowy przeczący tezie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa związanego z nieświadomym złożeniem przez spadkodawcę oświadczenia woli w postaci opinii biegłego sądowego z zakresu (...);

naruszenie przepisów postępowania mogących mieć wpływ na jego treść poprzez zastosowanie przez Sąd art. 177 § 1 pkt 4 k.p.c. i zawieszenie z urzędu postępowania w sprawie, w sytuacji w której toczące się postępowanie karne w sprawie (...) (...) (...) w świetle podjętych w jego toku czynności nie daje żadnych podstaw do przypuszczenia, że może dojść po stronie organu postępowania przygotowawczego do ustalenia popełnienia czynu zabronionego, zwłaszcza, że dopuszczony w tym postępowaniu biegły sądowy z zakresu k. badań pisma i dokumentów wbrew postawionej przez organ postępowania przygotowawczego tezie dowodowej nie jest w stanie stwierdzić, że spadkodawca W. G. nie był świadomy i nie był w stanie pokierować swoim postępowaniem na skutek zażywania leku H., albowiem jest to zagadnienie z zakresu (...) (...), zaś biegły sądowy z tego zakresu powołany w przedmiotowym postępowaniu w sposób jednoznaczny wskazał, że przyjmowane przez spadkodawcę leki nie wywarły żadnego wpływu na jego psychikę, co miało wpływ na treść orzeczenia, z uwagi na fakt, iż w toczącym się postępowaniu przygotowawczym w sprawie (...) (...) (...) nie ujawniono żadnych dowodów zmierzających do przyjęcia prawdopodobieństwa, że doszło do popełnienia czynu zabronionego i wydania wyroku skazującego.

Wobec powyższego wnioskodawca wniósł o uchylenie zaskarżonego orzeczenia.

Sąd Okręgowy zważył:

Zażalenie podlegało uwzględnieniu.

Warunkiem zawieszenia postępowania na podstawie art. 177 § 1 pkt 4 k.p.c. jest przekonanie sądu, że ustalenie czynu w drodze karnej może wywrzeć wpływ na rozstrzygnięcie sprawy cywilnej. O wpływie tym można mówić wówczas, gdy zachodzi prawdopodobieństwo wydania wyroku skazującego, którego ustalenia co do faktu popełnienia przestępstwa będą wiążące w postępowaniu cywilnym (art. 11), jak i wówczas, gdy ustalenia poczynione w postępowaniu karnym mogą wzbogacić materiał faktyczny i dowodowy, oddziałując na ocenę dowodów i kierunek rozstrzygnięcia sprawy cywilnej. Stwierdzenie, że ustalenie czynu w drodze karnej może wywrzeć wpływ na rozstrzygnięcie sprawy cywilnej, nie oznacza jednak konieczności zawieszenia postępowania, gdyż jest ono pozostawione ograniczonemu uznaniu

sądu. Sąd powinien kierować się względami celowości, biorąc pod uwagę motywy art. 177 § 1 pkt 4 k.p.c. i interesy stron postępowania (wyrok SN z 29.11.2018 r., IV CSK 377/17, LEX nr 2586030). Zawieszenie postępowania bez przeprowadzenia w sprawie cywilnej postępowania dowodowego jest nieuzasadnione (orzeczenie SN z 5.04.1965 r., II PZ 20/65, LEX nr 5766).

Odnosząc powyższe rozważania do okoliczności rozpoznawanej sprawy wskazać należy, że Sąd pierwszej instancji zawiesił niniejsze postępowanie z uwagi na toczące się jednocześnie w P. R. w Ś. postępowanie przygotowawcze w sprawie (...) (...) (...). Istotnym jest i co należy podkreślić, prowadzone postępowanie karne jest dopiero na początkowym jego etapie. We wspomnianej sprawie we wrześniu 2022 r. został powołany biegły z dziedziny k. badań pisma i dokumentów, który do dnia dzisiejszego jeszcze nie sporządził zleconej opinii. Sprawa prowadzona jest z zawiadomienia J. G. (uczestnika niniejszego postępowania), zaś S. G. (wnioskodawca) ma status świadka. Na tym etapie nie można natomiast nawet stwierdzić czy zostaną komukolwiek przedstawione zarzuty oraz czy tym samym do sądu zostanie skierowany akt oskarżenia. Tym samym nie można uznać za celowe zawieszanie niniejszego postępowania o stwierdzenie nabycia spadku po zmarłym W. G.. Sąd Rejonowy, zgodnie z powołanymi wyżej poglądami judykatury, powinien sam przeprowadzić postępowanie dowodowe i dążyć do ustalenia czy spadkodawca sporządził testament świadomie, bez wpływu osób trzecich oraz czy jego stan zdrowia nie miał wpływu na świadome albo swobodne powzięcie przez niego decyzji i wyrażenie woli w sporządzonym w dniu 21 sierpnia 2007 r. testamencie. Taka też już znaczna część postępowania dowodowego została w niniejszej sprawie przeprowadzona i co na chwilę obecną pozwoliło na zgromadzenie znacznego materiału dowodowego, w tym opinii biegłej sądowej z zakresu (...) z 9 października 2022r., z której wynikało, że spadkodawca sporządzając testament z 21 sierpnia 2007r. działał w warunkach zachowanej świadomości albo swobody powzięcia decyzji i wyrażenia woli. Prowadząc zaś w dalszym ciągu postępowanie dowodowe w niniejszej sprawie Sąd Rejonowy w pierwszej kolejności powinien rozważyć dopuszczenie i przeprowadzenie dowodów wskazywanych w piśmie pełnomocnika uczestników z 28 grudnia 2023r., a następnie poddać cały materiał dowodowy, w tym również ewentualnie sporządzoną w sprawie (...) (...) (...) opinię biegłego z zakresu badań pisma i dokumentów (a której wydanie powinno nastąpić w najbliższym czasie, co wynika z pisma P. z 5 czerwca 2023r. – (...)), ocenie, w ramach opinii uzupełniającej, biegłej z zakresu (...). Również w tej opinii biegła mogłaby się wypowiedzieć odnośnie też zawartych w postanowieniu P. R. w Ś. z 9 września 2022r. w sprawie (...) (...) (...) (k. (...)). Wskazać bowiem należy, że istotnym jest, iż i tak ostateczna ocena, przez pryzmat wiadomości specjalnych, sporządzenia przez spadkodawcę testamentu w warunkach świadomego albo swobodnego powzięcia decyzji i wyrażenia woli (art. 82 kc), po analizie i rozważeniu całego tak zebranego materiału dowodowego, będzie należała przede wszystkim do biegłego z zakresu (...). Natomiast sam fakt dopuszczenia i przeprowadzenia w postępowaniu karnym wskazywanej opinii biegłego z zakresu badań pisma i dokumentów, która może być przydatna (choć, jak się wydaje, w sposób ograniczony) w niniejszej sprawie dla dokonania miarodajnej oceny przez biegłego psychiatrę, w żadnym razie nie uzasadniał zawieszania postępowania w rozstrzyganej sprawie, na podstawie art. 177 § 1 pkt 4 kpc, a które to zawieszenie musiałoby mieć miejsce aż do zakończenia postępowania karnego, co w obecnie istniejących okolicznościach, w szczególności zważywszy na etap postępowania karnego, nie miało żadnych podstaw.

Wobec powyższego Sąd Okręgowy, na podstawie art. 386 § 4 k.p.c. w zw. z art. 397 § 3 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c., orzekł jak postanowieniu.